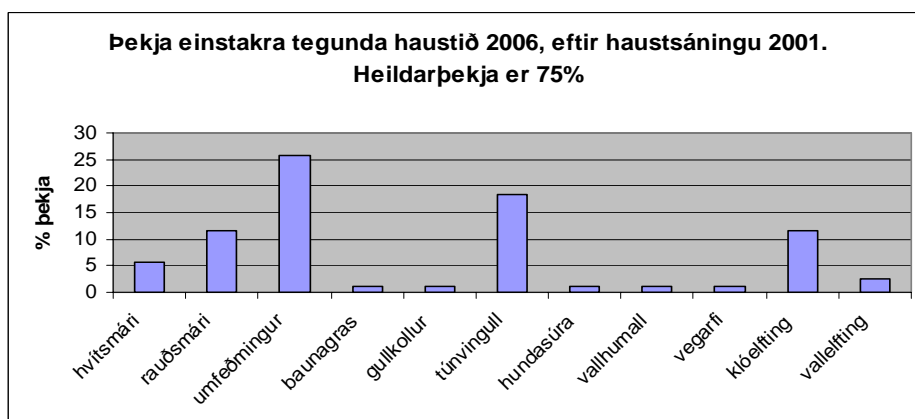
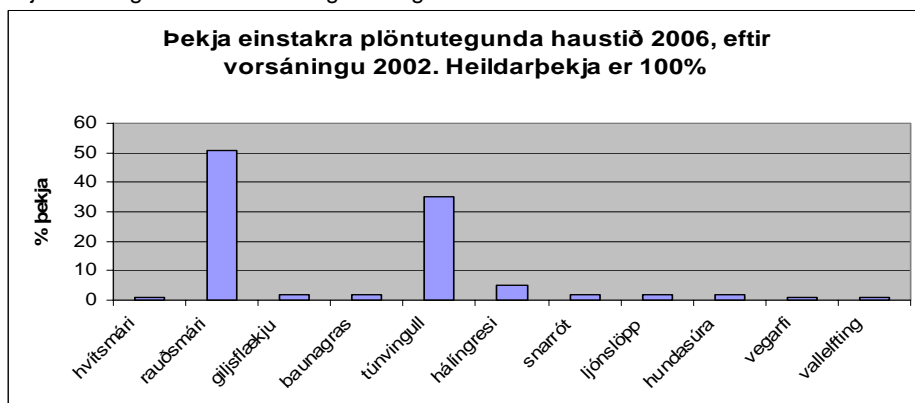

Uppgræðsla vegfláa með innlendum úthagategundum.

Tilgangur rannsóknarinnar er að reyna innlendar tegundir sem ekki hafa verið reyndar áður við uppgræðslu vegfláa svo og mæla gæði yfirborðsjarðvegs sem þekjuæfnis. Grastegundir hafa áður verið reyndar í vegfláatilraunum og til er veruleg þekking hvernig á að nota grastegundir og þær eru almennt notaðar við uppgræðslu vegfláa. Augljós galli þeirrar notkunar er þó að vegfláinn sker sig oft úr umhverfinu með þeim hætti að ekki eru sömu tegundir í honum og fyrir utan hann. Grastegundir þarfnast títt áburðargjafar ef þær eiga að vaxa vel. Um haust er efsti hluti vegfláans oft sleginn til að minnka snjósöfnun. Margar innlendar tegundir vaxa vel án áburðargjafar og falla algjörlega um haust. Þá verður lítil sem engin sına eftir sem bundið getur snjó.

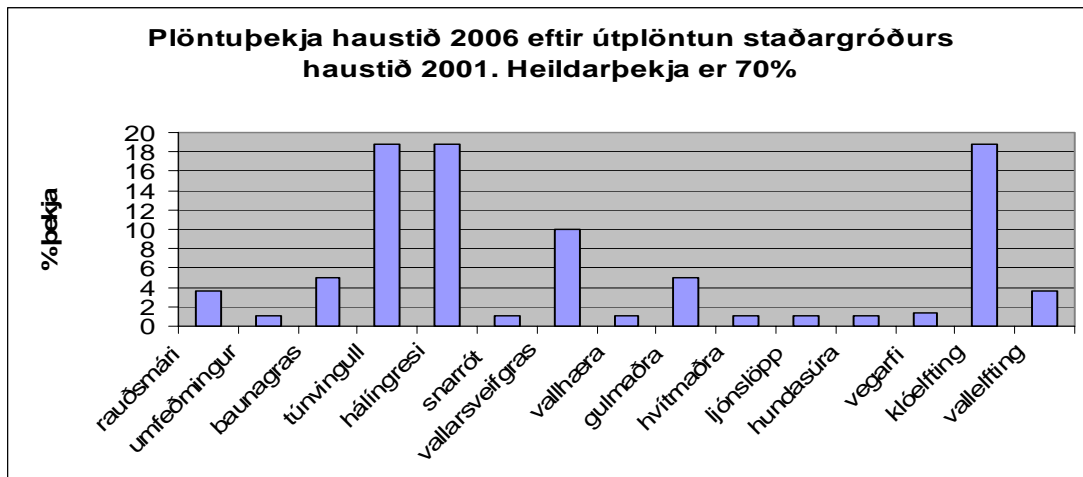
Rannsóknin á nýtingu innlendra úthagaplantna hófst haustið 2001 með sáningu og útplöntun í tilraunareiti í vegfláa í Hrunamannahreppi. Tilraunareitirnir fengu lágan skammt af áburðarsalti sumarið 2002, en ekki oftar. Viðhaldskostnaður sem felst í áburðargjöf og slætti er enginn. Fylgst hefur verið með gróðurframvindu í þessum reitum. Hér verða nefnd nokkur dæmi um framvindu.

Sáning: var reynd, bæði vor og haust, með misjöfnum árangri. Fræblanda var: 30% rauðsmári, 15% hvítsmári, 15% baunagras, 15% umfeðmingur, 10% gullkollur, 10% túnvingull, 3% seljahnúta og 2% birki. Fræmagn: 25 kg/ha

Útplöntun: Í nágrenni voru sóttar litlar torfur og plantað í reiti haustið 2001. Flatarmálsnýting var 1500/1 (0,07% þekja). Tegundir í torfum voru: Gulmaðra, sem var ríkjandi tegund. Krossmaðra, sem var í nærri öllum torfum. Hálingresi, hvítmaðra, túnvingull,

vallhæra, stinnastör, þursaskegg, blóðberg, kornsúra, vellefting, klóelfting, túnsúra og hrafnaklukka.

Prófun einstakra tegunda.

Einstakar tegundir, vallerta, baunagras, umfeðmingur, giljaflækja, holtasóley, gulmaðra, eyrarrós og kattartunga, voru reyndar með þeim hætti að þeim var plantað út í nýtingarhlutfalli 1500/1. Af þeim hefur umfeðmingur náð mestri þekju, en allar tegundir sem reyndar voru hafa háð fötfestu.

Umsögn um tilraunina.

Í vorsáningarreitum er rauðsmári með mesta þekju og aðeins túnvingull nær að vaxa að ráði með honum. Miklu meira jafnvægi er á milli tegunda í haustsáningarreitum. Þar hefur rauðsmárafræið nýst verr. Eins og við var að búast gefur það að flytja tegundir frá gróðurlendi sem eru í næsta nágrenni í vegfláann gróðurfar sem minnst sker sig frá umhverfinu. Gróðursamsetningin varð þó ekki nákvæmlega eins, þar sem misjafnt er hve vel einstakar tegundir þola flutninginn. Grastegundir þola vel flutning, en margar tvíkímblaða tegundir þola flutning verr. Í þessari tilraun var það einkum blóðberg, kornsúra, og stinnastör sem þödu flutninginn illa. Flutningur tegunda frá gróðurlendi í næsta nágrenni í vegfláa er aðferð sem virðist í fljótu bragði sjálfsagt að nota. En það er ekki alltaf hægt. Til að þessi aðferð verði fýsilegur kostur þarf að vélvæða þessa aðgerð. Til þess eru vissulega möguleikar.

Í ljós kom að þær tegundir sem eru breiðmyndandi verða mjög áberandi ef þær á annað borð ná fötfestu. Þess ber að geta að aðeins voru reyndar tegundir sem búist var við að myndu spjara sig við aðstæður sem eru í vegfláa. Allt voru þetta tegundir sem hafa einhvern tíma verið í uppgræðslutilraunum, en samt sem áður kom hæfni sumra þeirra dálítið á óvart. Í því sambandi má nefna kattartungu sem strax sáði sér út, af miklum krafti engu síður en fljótustu grastegundir.

Gæði yfirborðsjarðvegs.

Annar hluti rannsóknarinnar var að reyna að mæla gæði yfirborðsjarðvegs með tilliti til þess hvort tilefni væri til að taka þann jarðveg frá þegar vegir eru lagðir og nota hann svo sem þekjuefni á fláanum við verklok. Tekin voru yfirborðssýni þar sem unnið var við vegagerð undir Úlfarsfelli. Þessar tegundir voru í sýnunum. Blóðberg, gleym-mér-ei, gullkollur, geldingahnappur, holtasóley, hundasúra, túnfífil, hvítmaðra, gulmaðra, klóelfting, kornsúra, kattartunga, undafífill, vallhæra, vallarsveifgras, maríustakkur, stinnastör, skriðlingresi, túnvingull og vegarfi. Jarðvegssýnin voru tætt niður og geymd í eitt ár og spírun í þeim mæld. Nýtingarhlutfall var 15/1 við 1 sm þykkt jarðvegslag. Tafla sýnir spírun þeirra tegunda sem fundust í miklu magni.

tegund	Spírun eftir þriggja mánaða geymslu. Þykkt yfirborðslags 0,3-6,0 sm				Spírun eftir geymslu við misjafnar að stæður í eitt ár þykkt: 1,0 sm
	0,3 sm	1,0 sm	3,0 sm	6,0 sm	1,0 sm
blóðberg	67	58	75	160	25
gleymmérei	41	33	8		
gullkollur		25	20	25	
hundasúra	15	16	40	30	
kattartunga	30	20	25	58	22
kornsúra		10	16	28	
klöelfting	7	16	18	25	
hvítmaðra	30	72	83	70	
skriðlíngresi		23	35	41	25
túnvingull	25	81	80	80	
túnffil	3	25	17	16	4
I undafífil		8	8	6	
vallhæra		30	21	13	
Heildarfjöldi tegunda	10	13	13	12	6
Heildarfjöldi plantna/m ²	246	430	459	564	68

Ljóst er þó að fræforðinn er það mikill yfir 400 spírunarhæf fræ eru í yfirborði hvers fermetra ef lagið er að lágmarki einn sentimetri á þykkt. Þessi fræfjöldi er í flestum tilfellum það mikill að hann nægir til að mynda gróðurþekju fljótt. Þegar jarðvegurinn er geymdur við raka og hita virðist vera hættu á að fræið spíri eða drepist með öðrum hætti. Fræforðinn virðist minnka hratt við þær aðstæður.

Rannsókn á gróðri og fræforða við væntanlegan Suðurstrandarveg.

Við væntanleg Suðurstrandarvegs var gróður greindur, flokkaður og jarðvegssýni tekin úr völdum gróðurlendum. pH gildi yfirborðsjarðvegsins var á bilinu 5,6-6,2 sem er hagstætt plöntuvexti. Fræforðinn jarðvegsins var mældur og reyndist vera allmikill. Taflan sýnir tegundir sem fundust í miklu magni. Nýtingarhlutfall jarðvegs er 15/1

Yfirflokkur	Mólendi				Graslendi			Mosa-þemba	Kjarrlendi	Deig-lendi		
	Tegund og fjöldi plantna sem kemur upp af m ²											
Jarðvegur frá söfnunarstað:	1	2	3	11	4	5	6	7	8	9	10	12
Tegund												
beitilyng			50	45	1300					80		25
blávingull			30	120			180	45	25	150	110	
brjóstagras									30			
blóðberg	30	300	150	120		20	370	550			170	
grasvíðir						25		20				
kattartunga								30				
kornsúra		20						15			25	15
krossmaðra			40									
krækilyng	70											
hvítmaðra		100							85			
músareyra										10		5
skriðlíngresi			210				110					
sortulyng	20			25				20				20
túnvingull		250	30		90	170			30	50	45	90
vallhæra	52			30			25	25	40	85	75	
Heildarfjöldi tegunda	6	4	6	5	2	4	4	7	5	5	5	5
Heildarfjöldi plantna/m ²	239	670	510	340	1390	225	685	680	210	290	425	155

Fræforði yfirborðsjarðvegs er verulegur og líklegt er að þessi jarðvegur hafi gildi sem yfirborðslag við frágang vegfláa, ekki síst þar sem í honum eru tegundir sem ekki er hægt að kaupa fræ af.